

Eesti noorte keeleorganisatsioon – emakeel kui südameasi

Andra Kütt

*Eesti noorte keeleorganisatsiooni aseesimees,
Tallinna ülikooli eesti filoloogia teise kursuse üliõpilane*

Kadi Soop

*Eesti noorte keeleorganisatsiooni juhatuse liige,
Tartu ülikooli kirjandus- ja kultuuriteaduste üliõpilane*

Sageli tundub, et eestlane on kõigele võõramaisele väga aldis: võõramaine päike on kuumem, kirjanikud kõrgema sulega ning teised keeled omapärasemad ja kultuursemad. Aeg-ajalt tunneme tänavatel, parkides ja enda kõrval lösutavas naabris ära ka selle, kes arvamusiidri kohaselt räuskab: „Eesti keelega ei jõua mitte kuskile!” Aga missugust hinda tuleb maksta Eestimaal, kui loobume emakeelest võõra kasuks? Ehk ei jäägi muud üle kui juhanliivilikult küsida: „Kas ma Eestit unes nägin?” – sest amerikaniseerunud osa rahvast võtab ülejäänutelt võimaluse kaasa rääkida kõigis neid puudutavates küsimustes ja nõnda kannatab demokraatia, haridus ning meie emakeel võib vajuda unustuse hõlma.

Õnneks pole järeltulev keelekasutajate põlvkond täielikult mittearvamusiidrite koolkonnaga liitunud, sest ikka ja jälle leidub neid noori, kes kirjutavad ilusas emakeeles ilusa emakeele lugejatele ning just neist noortest sündis 2007. aastal Eesti noorte keeleorganisatsioon. Organisatsioon loodi haridus- ja teadusministeeriumi ning Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi mõttel ja toel ning see seob endaga tugevaid, teotahtelisi, samas liiviliku luule- ja kirjandusandega noori, kelle jaoks emakeele hoidmine, kaitsmine ja väärtustamine on tõeliseks südameasjaks.

Loomisaastal esitati organisatsioon üheks aasta keeleteo kandidaadiks kui esimene üle-eestiline õpilasi koondav emakeelele suunatud organisatsioon. Organisatsiooni eesmärk on väärtustada eesti keele õppimist, kasutamist, õpetamist, korraldamist, uurimist ja teisi eesti keele alaseid tegevusi. Keeleorganisatsiooni võivad kuuluda 14–26aastased noored, millest johtuvalt püüab organisatsioon oma tegevust suunata nii kooli- kui ka ülikoolinoorele. Emakeelealase toimekuse

õhutamise ning loometegevuse julgustamine on vajalik kooli õppetöös, kuid ka noortele, kes soovivad keelega rohkem ja süvitsi tegeleda. Jääb vaid tänada, et oli inimesi, kes nägid meie keelele suunatud ohumärke ning juhendusi soovist kaitsta ja väärtustada emakeele õppimist ning kasutamist.

Oma lühikese ajaloo jooksul on organisatsioonil välja kujunenud tavad ja üritused, mis on keelehuvilistele oodatud sündmuseks. Kolme aasta jooksul on organisatsioon korraldanud mitu konverentsi, pakku- des keele- ja kultuurialaseid loomingu- ja arutelusid. Organisatsiooni avakonverents „Meie keel on meie aja lugu” toimus Tartus haridus- ja teadusministeeriumis, kus arutleti mitmes huvitavas ettekandes keelelise viisakuse üle. Konverentsist võttis osa ligi kuuskümmend noort üle Eesti. Eelmise õppeaasta sügisel kutsuti organisatsiooni liikmed ja huvilised Vilde muuseumisse, arutlemaks, kuidas kirjutada teaduslikku uurimistööd ning kuidas saab uurimistööst kirjandusteos. Et mõista, mis on üldse uurimine ja uurimistöö ning kuidas kogutud materjalidest saab teaduslik tekst, vaadeldi teemat nii juhendaja, kirjandusteadlase kui ka töö koostaja pilguga. Juhendama olid palutud Kairi Toomet, Janek Kraavi, Raili Nugin ning noored kirjanikud Birk Rohelend ja Robert Randma, kes innustasid noori kirjutama, sest kui on isu kirjutada, tuleb seda teha, hoolimata takistustest ja teiste arvamusest!

Selle aasta kevadkonverents oli ajendatud lugemisaastast ja kandis pealkirja „Lugemiskeel”. Mil määral erineb tänapäeva kirjanduse keel varasemast? On see pigem rikastunud või muutunud madalama stiiliga kõnekeeleks? Nendele ja paljudele teistele küsimustele püüti kevadkonverentsil esinejate Toomas Raudami, Birk Rohelenu, Jan Kausi, Jaanus Vaiksoo ja Helene Vetiku abiga vastust leida. Ühiselt tõdeti, et mis tahes teksti juures on oluline nii sisuline ülesehitus kui ka keeleline vormistus. Teksti loomisel on tähtis teadlik ning keelenorme arvestav suhtumine oma keelde, mistõttu kirjakeel on meie lugemiskeele ja raamatukeele alustala.

Organisatsiooni korraldatud keelekonverentsidel on arutletud veel emakeele rolli üle rahvuslikus kasvatuses, räägitud meedia ja keele avaldumisvormidest, keelekorraldusest ja -inspeksioonist. Konverentsidel on esinejate ja kuulajaskonna vahel püütud tekitada elavat ja avatud arutelu, sest nii keeleküsimate puhul üldse kui ka uue organisatsiooni jaoks on tähtis just noorte arvamus.

Augustikuu viimasel nädalal anti huvilistele võimalus osaleda organisatsiooni suvekoolis „Loovkirjutamine kirjanikega”. Suvekool korraldati Otepääl, kohas, kus organisatsioon loodi. Kahe päeva jooksul rääkisid oma loomingust ning juhendasid noori kirjutajaid Elo Viiding, Aidi Vallik, Mehis Heinsaar, Berk Vaher ja Lauri Sommer. Suvekooli raames kulutati välja luulevõistlus, mille töid hindas esinejatest koosnenud žürii. Praegu otsib organisatsioon võimalust kirjutatud tööd almanahhina avaldada. Loodame, et sellistel võistlustel osalemine ei tähenda noorele vaid pelgalt tunnustust ja auhinda, vaid võimalust ka enda loomingut tutvustada, kohtumine kirjanikega võib olla noorele otsene hüppelaud kirjandusmaastikule.

Keeleorganisatsiooni üheks eesmärgiks on innustada kõiki noori kasutama korrektset eesti keelt, hindama emakeelt nii kooli õppeainena kui ka keelena, mis pakub kirjanikule ja luuletajale mitmekülgset. Organisatsioon püüab innustada noorte emakeelealast loometegevust, näitamaks, et eesti keel ei ole mingit moodi halvem kui kordades suurema kõnelejaskonnaga keeled. Lisaks tarbelikule – emakeeles mõtlemine, suhtlemine – kannab emakeel kõige tugevamini rahvuslikku identiteeti ja kultuurimälu. Võõrkeelte tähtsust ja olulisust ei saa ning ei tohi alahinnata, kuid iga eestlase kohus on rääkida korrektset emakeelt. Ka teadus- ja haridusministeeriumi keelenõunik Jüri Valge rõhutas organisatsiooni loomisel, et eesti keel ei ole väike keel, vaid on väikese kõnelejaskonnaga keel, mistõttu on oma emakeele väärtustamine nii iga üksikisiku kui ka riigi kohustus ja vastutus.

Eesti noorte keeleorganisatsioon ootab kõiki huvilisi organisatsiooniga liituma, keeleüritustest ja organisatsiooni muudest ettevõtmistest osa võtma.. Selle õppeaasta eesmärk on tuua noorte hääled ja arvamus aktuaalsete keeleteemade juurde ning toetada ja innustada igakülgset emakeelealast loometegevust.